

**НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ
ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ**

Наставно-научно веће Филозофског факултета у Београду изабрало је на својој XX редовној седници одржаној 27.09.2018. године Комисију за оцену и одбрану докторске дисертације докторандкиње Марије Радоман, под насловом: **Хомосексуалне заједнице у Београду – компаративно истраживање ставова хетеросексуалаца и хомосексуалаца о феномену хомосексуалних заједница**. Комисију чине проф. др Нада М. Секулић, редовна професорка Одељења за социологију Филозофског факултета у Београду (менторка), проф. др Бојан Жикић, редовни професор на Одељењу за етнологију и антропологију Филозофског факултета у Београду, др Исидора Јарић, ванредна професорка Одељења за социологију Филозофског факултета у Београду и др Зорица Мршевић, научна саветница у Институту друштвених наука у Београду. После увида у докторску дисертацију, Комисија подноси следећи извештај:

Извештај Комисије о рукопису докторске дисертације

Марије Радоман

„Хомосексуалне заједнице у Београду – компаративно истраживање ставова хетеросексуалаца и хомосексуалаца о феномену хомосексуалних заједница“

Основни подаци о кандидаткињи и библиографија

Марија Радоман је рођена 1983. године у Никшићу. Основне студије социологије завршила је 2007. године на Одсеку за социологију Филозофског факултета Универзитета у Београду са дипломским радом на тему „Представа о ЛГБТ популацији на десно-екстремистичким веб сајтовима у Србији“. Поред основних студија, Марија Радоман је завршила и двосеместрални курс из родних студија у оквиру Центра за женске студије и истраживање рода у Београду, 2005/2006 године. Такође, студенткиња је докторских

студија на Филозофском факултету Универзитета у Београду, од 2009/2010. године. За време докорских студија, у оквиру програма размене студенета, *Erasmus Mundus Action / BASILEUS V*, боравила је током 2015. године један семестар на Филозофском факултету Свеучилишта у Загребу, а 2016. године као истраживачица на University of Amsterdam, као добитница стипендије *OPEN SOCIETY SCHOLARSHIP PROGRAMS 2016-17*.

Марија Радоман од 2011. године ради као истраживачица у оквиру Института за социолошка истраживања, Филозофског факултета у Београду, где је део истраживачког тима у оквиру пројекта *Изазови нове друштвене интеграције у Србији: концепти и актери* (пројекат је подржан од стране Министарства просвете и науке, евиденциони број 179035). Поред тога, била је ангажована на бројним пројектима који се баве темама људских права, рода и положаја ЛГБТ особа у Србији, узела учешће у домаћим и страним научним конференцијама и објавила више стручних текстова и публикација. Најважније публикације су самостално истраживање „Ставови и вредносне оријентације средњошколаца у Србији“ (Радоман, 2011) у издању Хелсиншког одбора за људска права, затим зборник „Феминистички форум Филозофског факултета: изабрани радови из студија рода“ (ур. Секулић, Н. Радоман, М. 2016) у издању Института за социолошка истраживања Филозофског факултета, и зборник радова „Lesbian activism in the (Post-Yugoslav Space: Sisterhood and Unity“ (ур. Билић, Б., Радоман, М., 2018) у издању Palgrave Macmillan.

Библиографија

- Марија Радоман, Бојан Билић (ур). „Lesbian activism in the (Post-)Yugoslav Space: Sisterhood and Unity“, Palgrave Macmillan. 2018, 1-270. ISBN 978-3-319-77753-5
- Марија Радоман, Јелена Радоман, Јелена Шапић (ур.) „Како реформа сектора безбедности утиче на људску безбедност у Србији: Поновна процена утицаја реформе сектора безбедности на ЛГБТ популацији“, Београд: Центар за истраживање јавних политика и Мисија ОЕБС-а у Србији. 2017, 1-72. <http://www.osce.org/sr/serbia/292046?download=true>

- Нада Секулић, Марија Радоман (ур.) „Феминистички форум Филозофског факултета: изабрани радови из студија рода“. Београд: Социолошко удружење Србије и Црне Горе, Институт за социолошка истраживања Филозофског факултета у Београду. 2016, 1-330. ISBN 978-86-6427-046-5
- Марија Радоман, „Ставови и вредносне оријентације средњошколаца у Србији“, Хелсиншке свеске, бр. 33, Београд: Хелсиншки одбор за људска права. 2011, 1-72 <https://www.helsinki.org.rs/serbian/doc/sveske31.pdf>
- Марија Радоман, “Анализа улоге породице у Србији у прихватању LGBTIQ идентитета –Ставови жена које су мајке према хомосексуалности”, у: *Limes: У сенци јавних политика: родне политике и родно искуство*, XIV, No.2. 2017, 75-103ХИВ, No.2. 2017, 75-103 <http://www.limesplus.rs/images/2017-2/Limes---Rodne-politike-2-2017---za-tampu.4.pdf>
- Марија Радоман, „Бити LGBTIQ – значења која нас обликују“, у: *Култура*, бр. 157. Београд: Завод за проучавање културног развитка. 2017. 203-219. ISSN 00235164
- Марија Радоман, “Ка инклузивнијем Прајду? Вишеструке дискриминације и београдска Парада поноса”, у (ур) Кајинић, С. Билић, Б: На раскршћу опресија: Интерсекционалност и ЛГБТ активизам у Хрватској и Србији. Београд: Центар за квир студије. 2017, 229-257. ISBN 978-86-918149-3-9.
- Марија Радоман, ‘Towards a More Inclusive Pride? Representing Multiple Discriminations in the Belgrade Pride Parade’, Bilić, Bojan, Kajinić, Sanja (Eds.), in: *Intersectionality and LGBT Activist Politics: Multiple Others in Croatia and Serbia*. Palgrave Macmillan. 2016, p171-191.
- Марија Радоман, “LGBT перспектива – изазов за савремену социологију”, у часопису: *Социологија*, Социолошко удружење Србије и Црне Горе и Институт за социолошка истраживања Филозофског факултета у Београду, Vol. 58, 2016, p324-345. ISSN 0038-0318
- Марија Радоман, Ирена Петровић, „Вредносне оријентације политичке елите: патријархалност, ауторитарност и национализам“, у: *Политичка елита у Србији у*

периоду консолидације капиталистичког поретка, ур. Лазић, М. Београд: ИСИФФ. 2016, 125-148.

- Марија Радоман, „Рестаурација капитализма и положај жена – неолиберални облик капиталистичке регулације и радна права жена у Србији“, у: ур. Весић, Дарко, Јацић Милош, Вукша Тања, Симовић Владимир, *Биланс стања – допринос анализи рестаурације капитализма у Србији*, Београд: Центар за политике еманципације, 2015, 145-223. <http://pe.org.rs/wp-content/uploads/2015/11/Bilans-stanja-CPE-2015.pdf>
- Марија Радоман, “Искуство родитељства истополно оријентисаних жена у Србији”, у: Јарић, Исидора. (ур.) *Политике родитељства: искуства, дискурси и институционалне праксе*, Београд: ИСИФФ. 2015, 101-122.
- Марија Радоман, “Ставови и искуства жена о абортусу: резултати квалитативног истраживања са територије Београда”, у часопису: *Социолошки преглед*, Београд: Српско социолошко друштво, 2015, 445–467. <https://drive.google.com/file/d/0B5PfUtWAVbsKVEVJYW9hTWhxS3c/view>
- Марија Радоман, “Анализа хомофобије и дискурси о хомосексуалности у Србији”, у: *Промене основних структура друштва Србије у периоду убрзане трансформације*, ур. Лазић, Младен, Цвејић, Слободан. Београд: Институт за социолошка истраживања, Филозофски факултет у Београду. 2013.
- Марија Радоман, „Проблеми мултикултурализма – феминистичка критика“, у часопису *Политикон*, год. 1, бр. 2, 2012, 72-87. Нови Сад: Војвођанска политиколошка асоцијација.
- Марија Радоман, „Ставови и вредносне оријентације средњошколаца у Србији“, у: *Социолошки преглед*, XLVI No. 2, април-јун, 2012. Београд: Српско социолошко друштво. 247–268.
- Марија Радоман, “Истраживање ставова ЛГБТ популације о сектору безбедности“, *Филозофија и друштво*, бр.1, Београд: Институт за филозофију и друштвену теорију. 2012, 150-171.
- Марија Радоман, „Ken Plummer, *Cosmopolitan Sexualities: Hope and the Humanist Imagination*“, у: *Социологија*, Социолошко удружење Србије и Црне Горе и

Филозофски факултет - Институт за социолошка истраживања, број 3, Vol.57, 537-540.

- Марија Радоман, „Силвија Федеричи: Калибан и вештица: жене, тело и првобитна акумулација”, у: *Социологија: Социолошко удружење Србије и Црне Горе*, 3/2014, 369-371. ИССН 0038-0318

Предмет и циљ докторске дисертације

Циљ ове докторске дисертације је да учини видљивим, да опише и да друштвено контекстуализује и проблематизује партнерски живот истополно, односно нехетеросексуално оријентисаних особа (лезбејке, гејеви, бисексуалне, транс особе итд.), полазећи од тога да је реч о маргиналnoj и стигматизованој категорији људи чија искуства су у великој мери невидљива и готово да нису била предмет истраживања у домаћој литератури. Оквири проучавања сексуалних партнерских односа у домаћој литератури заснивају се махом на хетеросексуалном обрасцу и норми партнерских односа, као и на теоријским полазиштима и литератури који се партнерством баве у истим таквим оквирима. У овом докторском раду, теоријски оквир чине радови аутора који род, сексуалност, партнерство, брачност сагледавају из перспективе друштвеног конструкционизма и queer и феминистичких теорија родности, ослањајући се на досада спроведена истраживања LGBTQ партнерских односа и родитељства у САД и у Европи (Herek, 1999; 2004; 2014; Ryan–Flood, 2009; Dunne, 2000; Donovan, Weeks, Heaphy 2001; Clarke et al. 2004; Heaphy et al. 2013).

Циљ овог рада је да експлоративно и дескриптивно опише свакодневни живот ЛГБТ популације, са нагласком на контроверзним питањима идентитета, видљивости и дискриминације, да опише карактеристике њиховог партнерског живота кроз самоперцепцију ЛГБТ особа, да представи проблеме са којима се сусрећу ЛГБТ особе које су родитељи, те да ова искуства упореди са ставовима и идејама хетеросексуално оријентисаних парова према истополним породицама и ЛГБТ заједници и популацији у

целини. Кроз сучељавање истополног искуства и хетерономне визуре тог искуства ауторка друштвено контекстуализује партнерски живот истополно оријентисаних особа, специфичне проблеме и облике дискриминације са којима се суочавају и осветљава њихове стратегије решавања проблема повезаних са њиховом сексуалном оријентацијом. При том се истополна партнерства обликују као одговори на друштвено искључивање.

У најопштијем смислу, циљ ове дисертације да продуби разумевање проблема хомофобије у савременом српском друштву и допринесе разумевању егзистенцијалног положаја нехетеросексуалне популације.

Са тим циљем, кандидаткиња је спровела квалитативно истраживање на узорку истополно оријентисане популације и хетеросексуалне популације, користећи метод животних прича и дубинских интервјуа. Цео узорак састојао се од 64 испитаника различитог социјалног статуса, старости и сексуалне оријентације.

Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

Докторска дисертација почива на неколико основних хипотеза. Пре свега, то је хипотеза да у истополној популацији морају постојати специфичне стратегије „проласка“, односно тактике прикривања и друштвене мимикрије које омогућују истополно оријентисаним особама да живе у заједници која је друштвено стигматизована. То се пре свега односи на видљивост (јавност) истополних веза, као и на њихову трајност. Затим, претпоставка овог истраживања је да је родитељство у истополним брачно-сексуалним заједницама условљено доминантним хетеросексуалним нормама брачности и родитељства и да захтева нарочите стратегије васпитања, којима недостају опште прихваћени узорци и модели, а које треба да послуже упознању детета са „queer“ родитељством и разумевањем хомосексуалности. За очекивати је да постоји дикрепанција између друштвеног миљеа у коме дете одраста у вртићу, школи и у „јавном“ животу и интимног кућног миљеа. Следећа хипотеза је да ће поређење хетеросексуалне популације обухваћене узорком и хомосексуалне дати радикално различите перцепције о истополним сексуалним заједницама, уз очекивање ниске информисаности и високог степена предрасуда хетеросексуалне популације. Полазећи од резултата досадашњих

истраживања, једна од хипотеза у овом раду је да ће позитивнији ставови према ЛГБТ популацији бити заступљени међу женама, као и међу онима који имају пријатеље или личне познанике који су ЛГБТ оријентације.

Садржај дисертације

Рад је подељен у два основна дела, уз увод, закључак, преглед коришћене литературе и један прилог који садржи нацрт на основу ког су вођени полуструктурирани интервјуи са испитаницима.

Први део рада представља теоријско образложење проблема друштвеног положаја ЛГБТ особа и истополних, односно queer партнерских заједница. Полазећи од дистинкције између есенцијалистичких и конструктивистичких приступа проблему хомосексуалности, ауторка заступа становиште да не постоји нити универзално прихватљив модел тумачења хомосексуалности нити универзално испољавање хомосексуалног понашања. Тиме ауторка пре свега жели да истакне да, без обзира да ли хомосексуалност тумачимо као урођену или стечену, она није просто једноставна биолошка судбина, већ је у највећој мери одређена културом, која је и дефинише као „девијацију“ или као прихватљиво понашање, за шта постоји много историјских и упоредно културних потврда на конкретним примерима. Хомосексуалност у том смислу није просто инхерентно и нужно „аномалично“ својство појединца који стоји насупрот култури, већ је њен део.

Ауторка такође повлачи разлику између сексуалне оријентације и сексуалног идентитета, указивањем да је проблем идентитета проблем модерних друштава, док је сексуално понашање далеко старији друштвени феномен и не мора бити повезан са самоидентификацијом.

У раду је наглашено да увођење ове теме у поље социолошких истраживања и социолошке теорије захтева ревидирање и премошћавање класичне социологије која почива на хетеросексуалној парадигми људске сексуалности као норми и као неспорном друштвеном факту, додатно маргинализујући нехетеросексуалне особе. Сам рад представља покушај таквог премошћавања.

Теоријски оквир за проучавање истополних заједница почива на анализи алтернативних форми кохабитација и партнерства и надовезује се на концепт транзиције партнерства и брачности.

Друго поглавље првог дела докторске дисертације бави се друштвено-правним положајем ЛГБТ особа у Србији, који ауторка означава као лош, на основу резултата истраживања ставова грађана Србије према ЛГБТ популацији, извештаја невладиних организација о бројним случајевима насиља (Лабрис 2017, Гејтен 2017) и на основу вишегодишњег поновљања забране Параде поноса, која је први пут успешно одржана 2014. године, уз посебне мере обезбеђења. Узевши у обзир да су у међувремену донесени закони који санкционишу дискриминацију на основу сексуалне оријентације, ауторка закључује „да се права донекле поштују као део људских права у складу са формалним захтевима ЕУ, док се изнутра репродукује дискриминаторни однос.“ (47).

Велики број грађана Србије хомосексуалност сматра болешћу. Истраживања показују да је велики број (преко 50%) ЛГБТ особа доживео неку врсту насиља, при чему је физичко насиље доминантно, уз веома мали проценат пријава или законског процесуирања ових случајева. Насиље чешће пријављују организације него појединци, а велики број случајева насиља извршен је од стране блиских сродника или особа које жртва насиља познаје.

Чак и кад је реч о наглашено десничарским политичким организацијама и групама, које представљају најегземпларније организоване групе које су починиоци насиља над ЛГБТ особама, процесуирање кривичних случајева је занемарљиво.

Србија је декриминализовала хомосексуалност 1994. године, а од 2008. укинута је и формална могућост за принудно лечење и хоспитализовање истополно оријентисаних особа. Поред Кривичног закона, ауторка даје преглед закона којима се регулише друштвени положај ЛГБТ: Закон о забрани дискриминације, Закон о равноправности полова, Закон о раду, Закон о професионалној рехабилитацији и запошљавања особа с инвалидитетом, Закон о високом образовању, Закон о младима, Закон о социјалној заштити, Закон о радиодифузији, Закон о јавном информисању итд., позивајући се и на ратификацију европских и међународних конвенција о људским правима и сексуалној оријентацији. Поред тога што још увек постоје сфере друштвеног живота које законски нису регулисане, а тичу се дискриминације према ЛГБТ особама, постоји велики раскорак између *de facto* и *de jure* стања, будући да су законске промене доношене у циљу бржег интегрисања Србије у ЕУ, а мање као исходиште јачања

опште демократске културе у Србији. Управо су области брачности и родитељства сфере према којој је опште јавно мњење, када су у питању права ЛГБТ особа, веома затворено, мада се регулисањем те сфере решавају фундаментални егзистенцијални интереси ЛГБТ особа које живе у заједници: питање заједничке имовине, наслеђивања, право на издржавање, на социјално и здравствено осигурање и сл. Ова анализа обухвата и друштвено правни положај трансродних особа.

У другом делу рада презентују се резултати истраживања. Овај део је, након методолошких објашњења, подељен на четири дела: анализу свакодневног живота ЛГБТ особа које имају искуство заједничког живота у истополној партнерској заједници, њихово редефинисање хетеронормативности, анализу ЛГБТ родитељства и анализу ставова и предрасуда хетеросексуалне популације. У сваком сем последњег дела, представљене су и једна до две животне приче које илуструју проблеме на које се то поглавље односи.

У поглављу о анализи свакодневног живота, ауторка се бави проблемима самодекларисања и откривања сопствене сексуалности ЛГБТ особа, процесуалним развојем ЛГБТ идентитета, аутовањем и разликама у искуству различитих категорија нехетеросексуалних особа. Ауторка се бави интернализованом хомофобијом/стигмом ЛГБТ особа, њиховим искуством насиља и дискриминације и начином њиховог превладавања, пружајући нам детаљну микро-перспективу свакодневног живота ЛГБТ особа у процесу одрастања. Анализирају се њихове типичне стратегије отпора. Нарочиту вредност овог дела рада представља контекстуализовање теоријских спорова о односу рода, пола, идентитета и сексуалне праксе у искуству конкретних људи, у којима то нема теоријски смисао, већ се тиче њихове најнепосредније егзистенције.

У другом поглављу обрађен је проблем легитимитета и невидљивости, политички аспекти видљивости и однос ЛГБТ особа према идејама „брака“ и регистрацији партнерства. Део њихове партнерске интиме (посвећеност, слободни односи, сексуалност и емоционалност), као и дистрибуција моћи у ЛГБТ партнерским односима обрађени су такође у овом поглављу. Партнерске приче већине испитаника/ца откривају да су партнери/ке не само сексуални партнери и пријатељи, већ особе које служе као врста штита од спољашње друштвене хомофобије (172). Неколико карактеристика које обележавају истополне односе у Србији су: недостатак правно-институционалног оквира, недостатак културних и историјских модела

односа, постојање празног простора или неке врсте културног вакуума, изолација, формирање сфере приватног као једине сфере у којој су ЛГБТ односи прихватљиви.

У трећем поглављу су обрађена искуства одгајања деце ЛГБТ особа, односно, ставови и афинитети према родитељству код оних који нису родитељи, ослањајући се на постојећа истраживања и приступе (Róisín Ryan–Flood, Susan Goldberg, Victoria Clarke, Stacey i Bilbarz, Gillian Dunne, Jeffrey Weeks, Brian Heaphy i Catherine Donovan). Већина истраживања полази од претпоставке да је сличност са хомосексуалном породицом нешто од чега треба поћи при проучавању ЛГБТ родитељства, али уз неопходно деконструисање значења биолошких веза у породичној заједници и важности васпитних пракси упућених на толерисање различитости. Бавећи се различитим аспектима ЛГБТ родитељства, ауторка наглашава да се један број ЛГБТ популације одриче од родитељства, због притиска и опште раширеног уверења да здраво родитељство мора укључивати мушкарца и жену, те да су лезбејке мајке, као жене, у лошијој друштвеној позицији од мушкараца – оне су мање плаћене од мукараца и под већим ризиком губитка посла због потенцијалне трудноће. ЛГБТ родитељи су мање аутовани и имају већи страх да се сазна њихова сексуална оријентација, а врло често ни у њихвим породицама у контакту са децом о овоме се заправо не прича, мада се прећутно зна. Наиме, родитељство је у овој популацији неретко део процеса трансформације особе од хетеросексуалне ка хомосексуалној оријентацији, при чему је дете рођено током претходне хетеросексуалне везе. Иако је у јавном мњењу један од највећих страхова страх од „заразе“, односно, од тога да ће се сексуална оријентација пренети на дете, резултати овог истраживања показују да саме ЛГБТ особе немају такав страх, они се далеко више плаше могуће изолованости свог детета једном када се сазна да су њихови родитељи ЛГБТ. Услед тога, међу испитаницима се неретко јавља осећај кривице, осећај да су изневерили дете, страх од дечјег одбацивања и страх да ће само дете постати хомофобично под притиском средине. Мада више од половине испитаника позитивно размишља о родитељству, за њих није карактеристично да сматрају да је живот без деце бесмислен, већ једна од животних опција.

У последњем поглављу ауторка се бави анализом ставова и предрасуда хетеросексуалне популације према истополним заједницама на основу стране литературе, домаћих истраживања и истраживања спроведеног у оквиру овог докторског рада. Испитивани су ставови према хомосексуалности генерално, однос према истополним заједницама, ставови према

легализацији брачне заједнице истополних парова, став према ЛГБТ родитељству. Део питања се односио на саморефлексиван однос испитаника према сопственој сексуалној оријентацији. Интервјуи са хетеросексуалним испитаницима показују генерално високу дистанцу према ЛГБТ популацији, уз употребу дискриминаторног језика или заобилажења јасног именовања лезбејки, хомосексуалаца, ЛГБТ особа као да је реч о нечем срамном. Суптилно или директно дистанцирање има за функцију да повуе границу између „Њих“ и „Нас“, односно, стигматизоване и нестигматизоване групе, без јасне свести да је реч о стигми. Резултати овог истраживања показују да су веома често особе са наглашено негативним односим према ЛГБТ популацији и десничарски и конзервативно политички опредељене. Висока дистанца повлачи и претежно негативан став према родитељству истополних парова (табу одгајања деце). Поређењем ставова ЛГБТ особа и хетеросексуалних може се закључити да они живе „скоро у две одвојене верзије стварности.“ (363). За већину хетеросексуалних испитаника, живот ЛГБТ особа је потпуна непознаница и излази изван оквира њиховог размишљања, сем у оквиру општих стереотипа, те код њих не постоји свест о реалним егзистенцијалним проблемима и тешкоћама са којима се сусреће ЛГБТ популација.

Научни допринос дисертације и општи закључак

Сем што представља оригинално истраживање области која је мало проучавана код нас и која је у истраживачком смислу веома изазовна, јер је реч о друштвеној групи која је стигматизована и до које је тешко доћи, ово истраживање укључује у академски дискурс категорију сексуалне оријентације као једну од фундаменталних антрополошких и социолошких тема. То није још само једна тема која се природној традиционалним областима антрополошког и социолошког истраживања и теорије, већ нова парадигма која захтева озбиљно ревидирање категорија рода, партнерства и родитељства. Ово истраживање је истовремено акционо и упућено је на унапређење права ЛГБТ особа као маргинализоване групе у друштву, као и на сузбијање дискриминације на основу сексуалне оријентације.

Кандидаткиња је била пред сложеним истраживачким задатком који је од ње захтевао систематичан преглед обимне литературе на којој се гради queer теорија, преглед главних иностраних, као и до сада реализованих домаћих истраживања о ЛГБТ партнерству и

родитељству, као и о односу шире популације према ЛГБТ особама, те повезивање различитих теоријских и истраживачких области, пре свега оних који се односе на нове облике брачности и партнерства са проблемом ЛГБТ партнерских заједница. Имајући у виду да је ово први домаћи докторски рад са оваквом темом, кандидаткиња је већим делом морала да изгради сопствени приступ, како истраживању, тако и повезивању различитих теоријских оквира и приступа на основу којих је истраживање операционализовано. Концептуално је избор да се направи компарација егзистенцијалног искуства ЛГБТ особа и ставова хетеросексуалне популације о животу ЛГБТ особа нарочито добар у функцији друштвеног контекстуализовања живота ЛГБТ особа и истополних партнерских заједница у ширем друштвеном миљеу. Компарација је могла да буде боље операционализована и анализирана, јер анализом нису избегнути у целини понешто уопштени, а поједностављени закључци, али имајући у виду да је реч о првом истраживању овог типа, рад свакако представља веома значајан допринос отварању овог истраживачког поља, те комисија сматра да он може усмено да се брани.

Комисија је мишљења да је нарочито добро повезан општи теоријски оквир контроверзи односа рода, пола, сексуалне оријентације са анализом конкретних егзистенцијалних проблема и ситуација у којима ЛГБТ особе граде свој идентитет и стратегије социјализовања.

Поред неких, нарочито методолошких питања, која ће бити разјашњена у дискусији на одбрани, Комисија сматра да је кандидаткиња, Марија Радоман, предајући рукопис докторске дисертације **„Хомосексуалне заједнице у Београду – компаративно истраживање ставова хетеросексуалаца и хомосексуалаца о феномену хомосексуалних заједница“**, испунила потребне услове за усмену одбрану.

У Београду, 23.10.2018. године

Комисија за оцену докторске дисертације:

менторка др Нада М. Секулић, редовна професорка ФФ

др Бојан Жикић, редовни професор ФФ

др Исидора Јарић, ванредна професорка, ФФ

др Зорица Мршевић, научна саветница, Институт друштвених наука

